

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSGAARDEN

Nr. 18 . Juni—Juli 1945.

Saa fold da atter frit dig ud,
du gamle, smukke Flag.
Med Smæld i Blæst du melder Bud
om Danmarks Frihedsdag.

Dit Korstegn staar saa rent og blidt
til Foraarsgrønt og Sommervind,
et Festtegn, tændt i rødt og hvidt
— Symbolet paa vort Bondesind.

Du praler ej med Ørnens Klo
med Hagekors og Trusler.
Saa blidt du værner Smaamandsbo
og os, der trindt dig pusler.

Bliv al Tid Jævnhedsmærke for
den Slægt, der vokser frem,
mind den om Pligt mod Danmarks Jord,
mod Fædreland og Hjem.

Saa give Gud, du gamle Flag,
for Slægterne, der stander,
maa vaje frit hver Højtidsdag
som Fredens Samlingsbanner.

5.-5.-1945.

J. P.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Red. af *Jørg. Petersen* (ansvarlig) og *Chr. Damm*.

Foreningen

til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.

„Slægtsgaards-Arkivet“,

Købmagergade 67-69, København K.

Kontoret aabent Kl. 10—12 og 1—3.

Telefon Central 9056.

Sekretæren træffes efter forudgaaende Aftale.

Alle Breve til Foreningen skal sendes til Kontoret, Artikler og andet til Bladet dog til Formanden ligesom private Forespørgsler.

Landsbestyrelsen:

Gdr. *Jørgen Petersen*, Thorsgaard, Gislinge (Fmd.).

Gdr. *Jens Jensen*, Søde pr. Hejsager (Næstfmd.).

Greve *F. C. R. Scheel*, Ryegaard pr. Kirke Saaby.

Sognefoged, Gdr. *Andr. Kaad*, Kaadsager, Mintebjerg pr. K. Hørup.

Parcellist *Niels Larsen*, Veddinge pr. Faarevejle. Sognefoged, Gdr. *Hans Pedersen*, Holmegaard, Sanderum.

Proprietær *Lybye*, Halborg pr. Skive.

Landstingsm. *Markersen*, Rødby.

Gdr. *Ths. Thomsen*, Ulstedlund pr. Ulsted.

Foreningens Sekretær: *Chr. Damm*.

Foreningens juridiske Konsulent: Sagfører, cand. jur. *M. Hesselbjerg*, Hillerød.

Foreningens Revisor: Statsautoriseret Revisor *Kr. Foged*, København.

Arkivet: Leder Genealog *Wilhelm von Antoniewicz* træffes Tirsdag og Fredag Kl. 12—15. Telefon Central 9056.

Privat: *C. F. Richsvej* 93. Telf. Gth. 1245 u.

Egense Sogn: Hans Sørensen Hansen, Karen Hansen, Hans Peder Pedersen.

Ellested Sogn: Ejnar Nørremose Petersen.

Frørup Sogn: Aksel Hansen, Hans Peder Hansen, Kristen Hansen, Claus Kromann.

Gestelev Sogn: Peter Aalund, Karoline Andersen, Johanne Frederiksen, Verner Hansen, Marie Rasmussen.

Gislev Sogn: Hans Peter Hansen.

Gudbjerg Sogn: Knud Grøftehaug i Elle-
rup.

Heden Sogn: Peter B. Grønnegaard, Knud Kristensen.

Hellerup Sogn: Kristian Andersen, Hans Peder Hansen og Rs. Knudsen i Havndrup.

Herrested Sogn: Hans Chr. Andersen.

Herringe Sogn: Hans P. J. Havelund i Rudme.

Hillerslev Sogn: Fr. Kristiansen i Sallinge, Fru Valborg Schroll i Højrup.

Langaa Sogn: Lars Nielsen.

Landet Sogn: Magnus Andersen i Lundby, Hans Madsen i Landet.

Lunde Sogn: Hans Langkilde-Laursen.

Marstal Sogn: Rs. Rasmussen.

Nørrebroby Sogn: Jens Peter Aagaard, Johannes Aagaard, Anders Peder Jensen, Mads Kr. Madsen, Mads H. M. Moseholm.

Ollerup Sogn: Chr. Christensen.

Oure Sogn: Chr. Pedersen.

Ringø Sogn: Hans Peder Hansen i Sødinge, Niels Kr. Larsen, Rs. Rasmussen.

Rise Sogn: Albert Clausen Andersen i Ll. Rise.

Ryslinge Sogn: A. Kr. Petersen.

Simmerbølle Sogn: Svend Christiansen.

Skaarup Sogn: Claudi Jensen, Jens Peter Jensen.

Skellerup Sogn: Harry Christensen.

Snøde Sogn: Gerhard Andersen.

Stoense Sogn: Alfred Nogel.

Svanninge Sogn: Mads Hansen, Søren Møller, Jens Rasmussen.

Svindinge Sogn: Jens Esben Hansen, Mads Jørgensen, Hans Nielsen, Niels Pedersen.

Sønder Broby Sogn: Knud Hansen i Alle-
rup.

Sønder Højrup Sogn: Hans Larsen.

Tullebølle Sogn: Karl Christensen, Niels Gregersen, Jens Sørensen.

Vantinge Sogn: Peder Nørregaard.

Vester Aaby Sogn: Marius Madsen.

Fra 1. Maj til 1. Juni er foretaget følgende Under-
søgelser:

Assing Sogn: Anders Trøstrup, Bukkær.

Fousing Sogn: Søren Krogh, Kresten Krestensen Bjerg, Chr. Skadborg, Søkende Nielsen, Fru Marie Dahl, Milter Sørensen.

Gimsing Sogn: Fru Kirstine Knudsen, Peder Holmgaard.

Hemmet Sogn: Simon Simonsen, Bandsbøl, Edvard Olesen, Houm.

Holmsland Klit Sogn: Iver Fjord, Nørre Lyngvig.

Hover Sogn: Kresten Sig, Hjelm, Knud Kjeldgaard Hansen, Anton Kirkegaard, Ole Kirkegaard, Thorvald Krestensen, Johanne Haubjerg, Tovstrup, Anders Krestensen, Hede Kjeldgaard, Anders Hansen Sig, Gustav Pallisgaard, Jens Hedegaard.

Humlum Sogn: Jens Hedegaard, Frants Hagen Jensen.

(Fortsættelse Side 12).

Meddelelser fra Kontoret

Indtil 1. Maj er foretaget følgende Undersøgelser:

St. Hedinge Landsogn: Søren Christensens Enke, Chr. Hansen, Henrik Henriksen, Henrik Jørgen Henriksen, Frede Ipsen, Ejler M. Iversen, Fr. Jensen, Gunni Jensen, Hans Jensen, Peder Jensen, Gunnar Nielsen, Hans Nielsen, Fru Martha Nielsen, Niels R. Nielsen, Aksel Pedersen, Helmer Pedersen, Ole Pedersen, Osvald Pedersen, Hans Rasmussen, Rs. Rasmussen, Kristine Sørensen, Elof Østergaard i Sigerslev; Alfred Hansen, Kerstine Hansen, Peiter Larsen i Tommestrup; Hans Kirkeskov Nielsen i Bjælkerup.

Aarslev Sogn: Aage Haastrup, Hans Jensen, Rs. Mathiasen.

Aastrup Sogn: Anders Andersen.

Aunslev Sogn: Hans Søren Hansen.

Brahe Trolleborg: Alfred Kildevæld, Marie Rasmussen.

Bregninge Sogn: Niels Mortensen, Peder Sivertsen.

Bregninge Sogn (Ærø Herred): Oskar B. Andersen.

Brudager Sogn: Hansigne M. Madsen.

Drejø Sogn: Henning H. Henningsen, Rs. Chr. Nielsen.

BEFRIElsen

Hvem vil nogensinde glemme den 9. April? Denne Dato er brændt ind i vor Bevidsthed med en saadan Styrke, at der endnu føles en underlig trykkende Fornemmelse ved at tænke paa den. For os, der ikke direkte berørtes af Nattens og Morgenens Begivenheder, vi, der boede langt fra Grænsen eller fra de besatte Byer, var det som at vaagne op til et ondt Rygte, der ikke kunde være sandt, noget, der maatte vise sig at være et Opspind af fantasifulde Hjerner, indtil vi fik det hele bekræftet og begyndte at se de truende, graa Flyvemaskiner drøne hen over vore Byer. Og for dem, der overværede baade Indmarch og Kamp, staar det endnu mere tydeligt, ikke mindst for dem, der var med i den direkte Kamp, eller for dem, der den Morgen mistede deres Kære. Det var Ondskaben, der den Dag manifesterede sin højeste Potens, det var Beviset for, hvor lidet der regnedes med et lille Land, med en „Ikke Angrebspagt“, hvor lidet der kan stoles paa Forbryderes Ord.

Det første Aar efter den 9. April hører med til det, man nødig ønsker at mindes mere, hele Tiden med dens Uvished, med den nazistiske Hordes Nedtromling af smaa og store Stater, med den underlige Uvished, der laa over hele vort eget lille Land paa alle Omraader; det var en anden Dato, der ligesom rensede Luften og viste, hvor vi alle sammen befandt os, det var den 29. August. Denne Dag mindes med en ganske anden Følelse. Det var, som der pludselig kom en renere Luft, som om det, der havde trykket os i Sindet, forsvandt. Det var Haabet, der kom igen.

Jeg sagde „allesammen“, og gjorde det med Vilje, for jeg regner ikke med den Procentdel, der blev Forrædere, disse nævnes ikke i samme Aandedrag som danske Mennesker, de er et Kapitel for sig selv, et Kapitel, der netop i disse Dage finder sin endelige Afslutning og derefter glemmes.

Og saa de lange Aar, hvor vor eneste Trøst var den Radio, der fra England og senere fra Sverige bragte os Bud, baade om Nederlag og Sejre. Hvor er det egentlig forbløffende at tænke sig, at man vedblivende kunde bevare Troen

paa de Allieredes Sejr? Selv da General Rommel i Afrika truede Suezkanalen, da Nazisterne laa foran Leningrad og Stalingrad, beherskede hele den europæiske Kyst fra Narvik til de græske Øer, tvivlede man ikke et eneste Øjeblik paa, at der til sidst maatte komme det, der nu er kommet.

Og i den tunge Tid, hvor vore Byers Stenbro eller Asfalt genlød af Hordernes sømbeslaaede Hæle, hvor deres provokerende og hensynsløse Marchsang lød som en haanende Trusel mod dem, hvis Land maatte lade sig brandskatte af Overmagten. Hvor vi, om vi lukkede op for Radioen, kunde vente at høre danske Stemmer, der i et Sprog, som ikke før hørtes i vor Radio, og med Udsendelser, der evigt vil staa som Skamplet for den Kultur, vi har naaet, med al ønskelig Tydelighed lod os ane, hvad Lag i Samfundet Nazisterne maatte hente deres Medhjælpere fra. Hvor vore Aviser blev knægtede i deres frie Meningstilkendegivelse og maatte optage Meddelelser, der viste, at disse kun stod, fordi der bagved var Revolver eller Interneringslejre. — Ja, kort sagt en Tid, hvor alt det, vi fandt godt og ædelt, blev traadt under Fødder.

Men saa kom den 5. Maj, Befrielsesdagen, den Dag, da vi igen højeste vort gamle, smukke Flag over Landet i et Antal, der næppe før er set i vor Historie, hvor Kirkeklokkerne ringede Freden og Befrielsen ind, og hvor alt Arbejde, hvor travlt der end var, nedlagdes. Det var et enigt Folk, der fejrede sin reneste og dybeste Glædesdag.

Lad den store Verden bestemme en Fredsdag som Helligdag for hele Verden, lad denne gælde ogsaa for os, fordi vil vil mindes Krigens Afslutning, Myrderiernes og Djævelskabets Undergang, saa er dog den 5. Maj vor største nationale Dag og vil aldrig glemmes.

Man kunde fristes til at spørge, hvorledes det i det hele taget kunde lade sig gøre, at en Psykopat som den tyske Naziskaber, en hemningsløs, uhyggelig selvoptaget ukultiveret Person, formaaede at tiltvinge sig en saadan Magt over et helt Folk, ja endog at sende Smitten ud over hele Verden. Svaret maa vel komme, naar en

Gang Historien skal skrives, og bliver Svaret, at det skyldes en særlig Mentalitet hos det tyske Folk, beviser det hermed hans Aandsbegrænsning. Hvor var det uendeligt dumt af disse Naziprofeter at prøve paa at udbringe deres Lære ved Hjælp af de Midler, de anvendte, og ved de Hjælpere, de ansatte! Her skal ikke skrives en Nekrolog over de saakaldte „Førere“, vi blev belempede med, dertil var de for beskidte, vi nøjes med at glæde os over, at Kvaliteten var saadan, at kun et meget lille Mindretal lod sig imponere. Men der skal lyde et beklagende Suk over, at de naaede at faa tre Repræsentanter ind i den danske Rigsdag, det vil staa som en uaf-tvættelig Skam i vor Historie, selv om vi har hævdet Retten til frit at tale, tro og tænke, baade i politisk som andre Forhold.

Men midt i Glæden over at have alt dette overstaet, maa vi ikke glemme Fremtiden! Naar snart den rigtige Hverdag igen melder sig, ligger der et enormt Opbygningsarbejde for os. Ikke alene vore ødelagte Industriforetagender, vore sprængte Huse eller vore tømte Lagre, alt dette kommer efterhaanden, men i langt højere Grad maaske Arbejdet med at bevare den Fællesskabets Følelse, der ikke maa nøjes med at blive en Stemning i de festlige Dage; hertil maa alle gode Kræfter sættes ind. Vi maa hver især søge at lempe os efter hinanden, lære at forstaa hinandens Forhold uden smaalig Hensyntagen til alt det, der før skilte. Skal der igen til at være Klassehad, spændt Forhold mellem Land og By eller Forsøg paa at tillægge anderledes tænkende udanske Motiver, da vil Fremtiden ikke forme sig som den skal, og Danmark gaar ingen god Fremtid i Møde.

Til dette Opbygningsarbejde melder vi i Slægtsgaardsforeningen os, sammen med alle andre danske Bønder, smaa og store, og ingen skal kunne sige os paa, at vi her vil svigte. Og vi, der beholdt vore Ejendomme, uden at lade os friste af Naziguld eller andet ondt, staar i Dag med vort Produktionsapparat i nogenlunde Orden til at tage fat igen, og vi gør det uden Bagtanke om Rigdom eller Privilegier af nogen Art, men vi ønsker dog ogsaa at fastslaa, at som vi agter at gøre vor Pligt, maa vi have Lov til at kræve, at der gives os saadanne Arbejdsvilkaar, at Haabet om taalelige Levevilkaar ikke berøves, det vilde ikke gavne hverken Produktionen eller Samhørigheden.

Jørg. Petersen.

Repræsentantskabsmøde

Foreningen til Bevarelse af danske Slægts-gaarde afholder Onsdag den 18. Juli Repræsentantskabsmøde i Nationalmuseets Restaurant i København.

DAGSORDEN:

- Kl. 9 pr. Formanden byder Velkommen.
- a. Valg af Dirigent.
 - b. Formanden aflægger Beretning.
 - c. Forhandling om Beretningen samt Drøftelse af Foreningens fremtidige Arbejde.
 - d. Kassereren aflægger Regnskabet.
 - e. Ændringer af Vedtægterne.
 - f. Valg af Bestyrelse samt af 2 Revisorer.
- Kl. 1 Frokostpause.
- Kl. 2 Foredrag af Dr. phil. Therkel Mathiasen, Nationalmuseet.
- Kl. 4 Fremvisning af D.A.G.s Film „Slægts-gaarden“ samt Foredrag af Direktør Jepsen Drusebjerg.

Afslutning.

Paa Forslag af Næstformanden kan Mødet fortsættes den 19. med Drøftelse af Foreningens Arbejde, for saa vidt, at man ikke bliver færdige den første Dag. Dette meddeles paa Mødet.

NB. Alle Medlemmer har som bekendt Adgang, men kun de valgte Repræsentanter har Stemmeret, samt Ret til at faa Rejsegodtgørelse.

DANSK ANDELS GØDNINGSFORRETNING

LANDMÆNDENES EGEN
GØDNINGSFORRETNING

Hovedkontor: Axelborg, København V.

Danmark atter frit!

*Alt, hvad Fædrene har kæmpet,
Mødrene har grædt,
har den Herre stille lempet,
saa vi vandt vor Ret.*

I denne Stund mindes man dette Ord, som H. P. Hanssen udtalte ved Vælgerforeningens Møde paa Folkehjem i Aabenraa efter Sammenbrudet i 1918. I Dag forestaar den egentlige Genforening for os hernede med vort Modersmaal. Det var lyse Dage, der fulgte efter 1918, og der har ogsaa været tunge Aar med økonomiske Byrder, men aldrig har man mistet Haabet om Blodets Ret. Danmark har ydet en enestaaende og maalbevidst Indsats til kulturel Genopbyggelse af Sønderjylland, og det store Fler-tal i Sønderjylland har aldrig mistet Troen paa vor Samhørighed med vort Moderland. I en saa-dan Tid er det Blodets Baand, der er de stærkeste, da er det økonomiske underordnet.

Det er denne sikre Tro gennem alle Udlændig-hedsaar, gennem den økonomiske Kamp efter Gen-foreningen hos de ældre, der har givet den unge Slægt sin Støtte, saa de har haft let ved at finde deres Plads. Det maa være en meget stor Glæde for de ældre at se deres Idealer taget op og ført videre af den unge Slægt. Efter Besættelsen i 1940 blev det Spørgsmaal uvilkaarligt sat frem: „Kan den danske Kultur nu bære den Belastningsprøve, de tunge Aar vil medføre?“ I Dag maa man være stolt af den danske Befolknings Holdning. Og hvor er vi ikke stolte af de unge Frihedskæmperes Indsats, hvor havde vi staaet uden deres heltemodige og maalbevidste Kamp? De har med Indsats af deres Liv hævdet dansk Kultur og vor nationale Ære.

De første Dage i Maj 1945 har været store og be-vægede Dage for Sønderjylland. Efter Gennem-brudet ved Hamborg var man overalt indstillet paa, at Landet skulde være Krigsskueplads. Særlig i de Byer, der laa ved Hovedvejene, levede man i den største Spænding. Saa naaede Rygterne om Grev Bernadottes Fredsforhandlinger hertil, og allerede d. 30. April begyndte Haabet at spire frem, at Krigs-handlinger her i Landet kunde undgaas. Saa den 4. Maj blev det officielt bekendt, at Krigshandlingerne ophørte den 5. Maj Kl. 8. Den var meget forstaaelig, den Glæde og Taknemmelighed, der fyldte Folk. Den 4. Maj om Aftenen fyldtes Gaderne, man lo og græd og faldt hinanden om Halsen og drog syn-gende gennem Gaderne. Mange havde allerede

sendt deres nødvendige Ting ud paa Landet, for Haderslevs Vedkommende særlig øst paa ud i Sog-nene paa Haderslev Næs. Nu var Danmark atter frit, og man kunde blive i sit Hjem. Lørdag d. 5. Maj var alle Flag ude, alle gik med smaa Flag, der var en Jubel uden Ende. Festdagene blev ved hele Ugen ud, og den ene store Begivenhed fulgte den anden. De internerede kom hjem fra Frøslevlejren, og der udspilledes mange gribende Scener. Mandag d. 7. Maj mellem 12 og 1 kom de første motorise-rede engelske Tropper gennem Haderslev, Mont-gomerys Ørkenrotter. Siden Kongens Indtog i 1920 har Byen ikke været flagsmykket i den Grad og Jubelen saa almindelig som ved dette Indtog. Hvor forstaar det danske Folk at give Udtryk for sin Glæde; ikke een Flagstang stod tom, alle Vinduer var behængt med Flag, Børnene gik med smaa Flag, danske, engelske og amerikanske, og alle bar de danske Farver. Det var betagende at se, det var Glæde og Taknemmelighed, der lyste ud af alle Ansigter, ikke Hævn og Gengældelse. Der festedes paa sand demokratisk Maade, og dum Klasseforskel eksisterede ikke mere. Det har ogsaa været betag-ende for de engelske Soldater. Der var ingen pom-pøs Pragt, de kom som lige ud af Kampen, besked-ne og fordringsløse i deres brune og medtagne Uni-former uden Ordener og Aftegn. Børn og unge Men-nesker klatrede op paa Biler og Tanks, saa disse lignede hele Pyramider af Ungdom, af glade Men-nesker; det var et Under, at ingen faldt af paa Kø-returen gennem Byen. Nogle var kørt med fra Aa-benraa, og mange kørte med til Kolding. Bilerne blev efterhaanden helt tildænget med Blomster, Flag og Bøgegrene.

Der fulgte flere af den Slags Dage, det engelske Fodfolk kom gennem Byen, den svenske Brigade, de første danske Batailloner, hvor Glæden ikke var mindre. Frihedskæmperne overtog Kasernen i Ha-derslev, og Splitslaget gik atter til Tops paa Ka-sernens Flagstang. Politimester Hartmann, den gode danske Mand, vendte hjem og blev baaret gennem Haderslevs Gader.

Ind imellem præges Billedet af alvorlige Optrin, det er de talrige Arrestationer af nazistiske Ele-menter. Frihedskæmperne gør deres Gerning Dan-mark er et frit Land — men vi har alle et Ansvar for vore Gerninger.

Lad os efter Festens Dag mindes, at nu kommer Arbejdsdagen, hvor vi alle skal fylde vor Plads og være med til at bygge det nye, frie Danmark op.

*Jens Jensen,
Soed.*

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne (Landcreditkassen)

Anker Heegaardsgade 4 - København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan

Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

FRA MODSTANDSBEVÆGELSEN

Er du dansk eller tysk? Det Spørgsmaal skilte, fremfor alle andre, Folk i Nordslesvig i Udlændighedens Aar. Standsforskel og politiske Anskuelser spurgtes der mindre om. I de sidste Aar er vi alle i Danmark i den Forstand blevet Sønderjyder. Og samtidig som Spørgsmaalet har skilt os i to Lejre klart og afgørende, har det samlet dem, der siger ja til at være dansk, som ingensinde tidligere.

I Nordslesvig var der en tredje Kategori, de saakaldte „blakkede“. De var Faren i vor nationale Kamp. Overløberne. Man vidste aldrig, hvor man havde dem. Ogsaa dem havde vi nu, dem, vi ikke kunde stole paa. De luskede rundt og tog Chancen, hvor de mente, den var. De troede og haabede paa at faa Gevinst af Tysklands endelige Sejr, og troede maaske ogsaa paa, at der var noget i den nazistiske Idé, der kunde du til noget i vore Forhold. De maa vel have overhørt den tyske Førers Ord: „Den tyske Nationalsocialisme er ikke nogen Eksportvare“. Mens det gik fremad for vor Fjende, knejste de med Nakken og sluttede sig mere eller mindre aabenlyst til ham, fedtede sig ind og gik i hans Tjeneste, skjult eller aabenlyst, som de nu var. „Fjenden“ maatte vi ikke engang kalde ham, sagde de. Han var „Besættelsesmagten“, allerhelst vor „Gæst“. Men selvindbuden var han jo da i det mindste, syntes vi andre, og det blev et for stort Forlangende selv for vor bekendte danske Gæstfrihed. Vi blev først kølige — dernæst afvisende, uhøflige, og sidst viste vi Gæsten Døren.

Han var først forbavset, saa stram i Ansigtet, siden paatrængende, og tilsidst tog han selv og gav sig til at spille Herre i vort Hus. Han plyndrede vor Velstand og slog haardt og brutalt, naar vi tog til Genmæle.

Men Overløberne begreb endnu ikke, at Besættelsesmagten var vor Fjende, end ikke da Tyskerne i August 1943 erklærede, at Danmark var at betragte som „fjendtligt Territorium“. Efter at vor Flaade var taget eller havde sænket sig selv, vor Hær og vort Politi var afvæbnet, interneret eller deporteret, havde tysk Militær og Gestapo med samt dets Medhjælpere, vore forhenværende blakkede Landsmænd, frit Spil til at kunne lade haant om dansk Lov og Ret og alle Vedtægter og Paragraffer i Haag-Konventionen. De brød sig fejl om al folkelig og mellemfolkelig Ret. Den eneste Ret, de regnede med, var Knytnævens, Revolverens. De fortsatte her hos os med, hvad de forlængst havde gjort hjemme hos sig selv, at udrydde Jøderne. De saa bort fra, at hos os er Jøder noget andet end hos dem: de er en Del af vort Folk. I Deporteringen og Nedslagtningen af Jøderne baade i Tyskland og i de besatte Lande saa vi en Skændsel for vor Civilisation, vor Kultur.

Baade det og alt det andet, de havde gjort af djævelsk ondt mod vort Land og Folk, maatte vi sidde med Hænderne i Skødet og se paa. Kan man det? Kan man være det bekendt? Vi syntes ikke. Derfor

tilsluttede vi os Modstandsbevægelsen, uden Forbehold og uden Vaklen. Moralsk havde vi længe talt i dens Aand, naar vi talte sammen med Naboer. Det var vel, fordi man kendte vor Indstilling, at vi blev antaget. Det var en Tillid, man viste os. Fra nu af maatte vi om muligt bekæmpe vor Fjende med Vaaben i Haand, medens vi tidligere kun havde gjort det moralsk, kulturelt. Vi vidste, hvor farligt det var, og hvor ulige Kaarene var. Foreløbigt stod vi vaabenløse, faa og splittede, kendte ikke engang hinanden ved Navn, selv om vor Nabo var med. Det var farligt at vide for meget.

Vor første Opgave var at tage imod Vaaben, som engelske Flyvere kastede ned om Natten mellem vore Skove. Fra alle Sider i en vid Omegn samledes vi ad ensomme Veje og stod paa Vagt rundt om, parat til at bære de kostelige Kasser ind i Skovens Skjul og tage os af Faldskærmene, den eneste Belønning, der var tiltænkt os. Der laa en hemmelighedsfuld Eventyrets Spænding over disse natlige Udflugter. Det var ikke altid, det gav Resultat. Trods Aftaler mellem R.A.F. og vore hjemlige Ekspertperter paa det Omraade, og selv om vort „Navn“ havde lydt i Særmeldingen ved Aftenudsendelsen fra London, ja selv om Maskinerne, den ene efter den anden, strøg lavt hen over Pladsen, følgende Pejleapparatet og vore Projektørers vejledende Lysglimt, kunde det hælde, at vi maatte cykle skuffede hjem henad Morgenstunden. Der var ingen, som havde noget til os den Gang — men maaske en anden Gang.

Eller vor Opgave var af mere farlig Art: at være med ved Vaabentransporter ved Dag eller Nat ad skumle Skovveje eller gennem Byens Gader lige for Næsen af Tyskerne. Eller de mest uforfærdede Gutter paatog sig Sabotørens farlig Job med Sprængning af Jernbaner og Fabrikker, der arbejdede for Tyskerne — eller de fik det endnu ubehageligere Hverv at uskadeliggøre en farlig Stikker. Man fik sine Ordre, som man nu var egnet til at kunne udføre dem. Men for alle gjaldt det først og fremmest, at man var parat til „Dagen“, den endelige Befrielse.

Den Gruppe, jeg tilhørte, var blandt de uheldige. Ved et forbistret Uheld med en Lastbil fik Gestapo fat i en Ende af Kæden og halede til Det ene Led trak det andet med sig. Ingen, der kender noget til Gestapos Forhørsmetoder, vil finde paa at bebrejde en Kammerat, at han tilsidst har maattet give op og har nævnet Navne. En Fange hos Gestapo og deres saakaldte „danske“ Medhjælpere, Tolke, S.S. og

Danebod Højskole - Fynshav (Als)

3 og 4 Mdr.s Sommerskole fra 3. Maj
5 Mdr.s Vinterskole fra 3. November.
Skoleplan sendes.

Frede Terkelsen.

Schalburgfolk, var uhjælpe­ligt overladt til disse Bød­lers Forgødtbefindende. De havde Hals- og Haandsret over én som Mestermanden i den mør­keste Middelalder. Deres Mishandlinger gav ikke Fortidens Torturkamre noget efter i Bestialitet. De var frit stillet i Valg af de mest djævelske Frem­gangsmaader og Midler. Utroligt opfindsomme var de, naar det gjaldt at tilføje deres Offer Lidelser, der kunde bringe ham til at opgive sin Standhaftig­hed. Havde de blot Anelse om, at han vidste mere, end han vilde ud med, helmede de ikke, før har var mør, bogstaveligt mørbanket fra Isse til Fodsaal.

Det undrer kun, saa tavse de er de fleste af dem, der har været udsat for det værste. Men de faar vel Munden paa Gled en Gang, naar de faar overstaaet Choket og den Angst for at fortælle, der er banket ind i dem. Selv de, der er sluppet forholdsvis bil­ligt, med blaa blodunderløbne Striber over venstre Skulder og ned bagpaa, fortæller ikke om det. Regner de det maaske ikke for noget i Sammenligning med, hvad andre har døjet? Eller generer de sig ved, at komme ud for at indrømme, at de har skreget og grædt? Der er saavist ellers ikke noget at genere sig for, for man skal nok lære at opføre sig naturligt, og man glemmer at forstille sig og lade, som om man besvimer. Beretninger om almindelige Stokke­prygl skal frem for Offentligheden lige saa vel som haarrejsende Beskrivelser af den mere raffinerede Tortur som Brug af Tommelskruer, langsom Afrivning af Negle, Ophængning i Timevis paa forskellig Maade, og hvad Nazisterne ellers, saa længe de har været til, har bedrevet af djævelsk Ondskab mod Modstandere og anderledes tænkende baade hjem­me i deres eget Land før og under Krigen og siden i de erobrede Lande. Det skal kendes af hele Verden, saa en saadan Uaand kan blive mødt med Af­sky overalt.

Beskæmmende for os som Danske er det, at de værste til at svinge Knippelen og sparke en Mand i Skridtet var vore Landsmænd, der gik i Fjendens Sold. Man har vanskeligt ved at forklare sig Aar­sagen til en saadan Besættelse. National og politisk Bevæggrund kan da næppe tænkes — medmindre det har været Desparation over, at alt maatte an­ses for tabt.

Vi af vor Gruppe, som ikke fik Lejlighed til at gaa „under Jorden“, blev arresteret Natten mellem den 15. og 16. Februar 1945. To tyske og en dansk SS-Mand samt nogle Schalburgmænd kørte rundt i en Lastbil, brød ind i Huse og Gaarde, gennemrode alt fra Kælder til Kvist — uden at finde noget — og tog os saa efter en kort ubehjælpsom Afhøring med med bagbundne Hænder. Den dansktalende SS'er viste sig allerede her som den mest brutale og tillige som saa mærkelig drengagtig dum. Bubi kaldtes han af de andre Kanutter. I Kaserne­gaarden i Ringsted fik vi endelig løst vore opsvulmede Hæn­der for det Hyssing, de var bundet sammen med, og derpaa stuvet ned i de kolde Kælderrum, hvor vi saa sad til Middag med de strengeste Advarsler mod at mæle et Ord til hinanden. Kun nogle faa naaede at komme i et foreløbigt Forhør, inden vi ved Mid­dagstid blev kørt til Politigaarden i København.

Her blev vi, der hjemmefra kendte hinanden, om­hyggeligt skilt ad og sat ind til lutter ubekendte Folk i de forskellige Celler, og her sad vi saa i en Uge, inden vi kom i Forhør. Vore nye Kammerater var gennemgaaende de bedst mulige, hjælpsomme og venlige. Her var alle „i samme Baad“ og dus med det samme. De mere erfarne var i og for sig ikke opmuntrende med deres Skildringer af Forhol­dene og Udsigterne for den kommende Tid, samt af, hvad de selv havde været ude for. Men de forbavse­de med deres Ro og deres Tro paa, at det altsammen nok vilde ende godt.

For os i vor Gruppe blev Forhøret saa temmelig smertefrit, fordi vi alle var „taget“ og derfor ikke kunde regne med at redde os selv eller Kammera­terne ved at benægte, hvad Tyskerne allerede vidste om os. De, der var flygtet, regnede vi med nok vilde hytte sig, og de sikreste af dem gav vi i vor „Uvidenhed“ Skylden for noget af det, de mindre sikre havde Ansvaret for, om ikke for andet saa for at forvirre Begreberne hos den anstrengte Forhørs­dommer og hans Medhjælper, der skulde gøre det grove Arbejde, Tolken. Jeg havde under mit For­hør det Held, at de to Herrer ragede uklar, saa Tol­ken gik sin Vej og knaldede Døren i med et Brag. Hvis ikke jeg havde indrømmet, at jeg ogsaa talte Tysk, og at vi godt kunde fortsætte uden Tolk, var Forhøret naturligvis blevet afbrudt og fortsat Da­gen efter, hvor jeg kunde risikere, at Tyskeren var mere gnaven. Nu blev han meget venligere, og jeg blev fri for at have „Danskeren“ bæg mig med Gum­mikniplen. Jeg indrømmede alt — i det mindste saa meget, saa det hele saa sandsynligt ud, og dermed slap jeg. Dagen efter læste jeg min egen Tilstaaelse eller Erklæring paa Tysk, underskrev den, og saa hørte jeg ikke mere fra dem. — Siden blev det for­øvrigt klart, at alle vi var taget som en Sikkerheds­foranstaltning nærmest, da vor Chef allerede før Jul var blevet torteret til at nævne vore Navne, og havde de anset os for særligt farlige, havde de naturligvis arresteret os for længe siden. Som det gik nu, var hermed den værste Fare overstaaet, ogsaa Faren for at blive sendt til Tyskland, eftersom Tiden allerede var saa overskredet, at Transporterne var ved at standse. Straks efter blev vi ført til Vestre Fængsel og sat i en stor Celle med Plads til 20 Mand. Paa en nær blev vi alle hjemme fra Sognet ved et Til­fælde samlet her.

At være saa mange sammen kunde til Tider være ubehageligt nok, men det havde ogsaa sine Fordele. Saa blandet en Forsamling det var, var der ogsaa saa meget mere Samtalestof til de tre-fire Uger, vi sad der, og for at faa mest Udbytte af hinanden dannede vi en formelig Foredragsforening, hvor vi hver Eftermiddag skiftedes til at holde Foredrag om et Emne fra hver sin særlige Interesse. Det optog Sindene og kortede Tiden meget. Paa Gaard­turen var vi nok til et lille Gymnastikhold, hvad ogsaa hjalp paa Velbefindendet. Men Kosten var meget daarlig, utilstrækkelig og daarlig tillavet. Blaasur Mælk og tre-fire Humpler bart Rugbrød var det væsentlige ved Siden af den evindelige ty­ske Kaalrabisuppe. Kun sjældent kunde vi spise os

mæt. Den daarlige Ernæring og den Omstændighed, at vi som Fanger altid udenfor Cellen skulde gaa nær op ad hinanden med Hænderne paa Ryggen og staa og vente med Ansigtet mod Væggen, virkede mest forstemmende her. Ellers var der ingen, der forulempede os. De menige Vagtmestre var almindeligvis ikke Nazister, men stod inderst inde paa vort Parti og gav os saa mange Friheder, de overhovedet kunde risikere.

Endelig blev det vor Tur at blive sendt til Frøslev. Det blev en langsommelig Rejse, rigtig et Bevis for den lovpriste tyske Organiseringssevne. I fire Timer stod vi i Fængselshallen og ventede, saa sad vi i andre fire Timer og ventede i Kreaturvognen, før Toget kom til at køre — kørte saa i 26 Timer, før vi naaede Vejsende, og saa gik der endda yderligere et Par Timer, før vi var indskrevet og visiteret. I dette halvandet Døgn havde vi ikke Lejlighed til noget saa sekundært som at komme paa W. C. Det skulde helst undgaaes i den overfyldte Kreaturvogn, hvor Luften ikke var for god i Forvejen.

Her var Tilværelsen langt friere og behageligere. Kun Pigtraadspærringen, Minefeltet udenom og Vagtaarnene mindede os om, at vi var Fanger. Ellers gav Livet i Lejren én en lignende Følelse, som da man var Soldat paa Søfortet. Den Justits, Tyskerne holdt, kunde ikke være mindre, naar der skulde holdes Orden. Straffen, de anvendte, var for det meste kollektiv og ikke meget virkningsfuld: Vi havde Arbejdspligt, tilsidst kun den halve Dag; men det, der blev udrettet, var mindst muligt. Det bestod i Udjævning af de naturfredede Hedebakker og var egentlig Vandalisme. Kosten var god dansk Mad, tilberedt af Fangerne selv. Selv da disse kom op paa et Antal, der var fem Gange saa stort som det, Lejren var beregnet til, var der Mad nok. Lejrledelsen krævede ind, og den danske Stat betalte.

Jeg var for saa vidt uheldig, som jeg blev skilt fra mine Kammerater og kom til at bo i Barak H 2, der, hvor Tyskerne havde anbragt dem under et særligt Tilsyn, som de for en særlig Forseelse havde stemplet som „asociale“. De boede ganske vist tilhøjre for Gangen og vi andre tilvenstre, men det berørte os alligevel ubehageligt. Lad være at Tyskernes Klassificering var foretaget, eftersom de følte sig traadt over Tærerne, men saa helt ved Siden af var den nu ikke. Barak H 2 var i Lejren omtalt som den urolige, og hvor der handlede aller mest Sortbørs. Man skændtes og sloges, og der blev bandet ganske kolossalt. Lovprisningen af det gode

Kammeratskab gjaldt ikke her. Bestandig kom der nye Folk til venstre for Gangen, for Folk, der var vant til en roligere, mere sømmelig Tone hjemme fra, flyttede andetsteds hen. Men de asociale kunde ikke flytte. En Del af dem var letkendelige paa deres „Hanekam“ paa det ellers kortklippede Haar.

Noget nyt og interessant kom til, da de deporterede Betjente og nogle civile Fanger kom fra Tyskland og var nogle Dage, til de blev sendt videre til Svellig. Deres grufulde Beretninger fra Koncentrationslejre og de store Fangelejre i de forskellige Egne af Tyskland bekræftede kun, at det ikke var overdrevet noget af det, vi allerede igennem flere Aar havde hørt.

Forskellige Steder i Barakkerne har man snedigt skjult Radiomodtagere under Gulvet, og tords Tyskernes Ihærdighed for at finde dem, fungerer disse Stuer som Nyhedscentraler lige til den sidste Dag, da man triumferende viser en Tysker dem. Til Trods for, at der færdes mange Stikkere rundt iblandt os, er der ingen, der har sladret. Engelsk Radio har saaledes holdt os temmelig godt underrettet om Krigens Gang og Udviklingen hjemme. Men alligevel forekommer det os næppe nok muligt, da Begivenhederne Lørdag Morgen den 5. Maj tager Fart. Det forekommer os saa helt usandsynligt, at vi i Løbet af faa Timer skal være fri — fri for Pigtraadspærringen og Tyskernes Tyranni — at vi som frie Mænd skal drage ud i et frit Land. I de følgende Timer travler vi forventningsfulde rundt fra Stue til Stue, ud og ind af Barakkerne og omkring paa Pladsen, hvor der sker saa meget usædvanligt. Folk kommer igennem Lejren ad Vejen, hvor den gamle Oksevej gik. De faar Lov at blive staaende og fortæller om de glædelige Begivenheder. De er synligt bevægede over at se vor Glæde og Begejstring. Pressefolk smider de første danske Blade uden tysk Censur ind til os. Man viser henrykt Overskrifterne op i strakte Arme: „Danmark er frit“. En Pressefotograf foreviger os og vor Jubel oppe fra selveste Vagtaarnet. Men forbereder sig til Højtideligheden om Middagen. Flagmasten rejses paa Pladsen som et Midtpunkt, og i Vagtaarnet installeres en Radiohøjtaler.

Mens Raadhusklokkerne lyder og Dannebrog for første Gang gaar til Tops i Frøslevlejren og under Kongens Tale, bryder vi os ikke om, at vi er voksne Mandfolk, men lader Taarerne rulle. Det bryder paa i indestængte Sind. Med Sangen gaar det kun saa som saa.

Et Par Timer efter virker det næsten som et Chok, da Portene bliver lukket op, og vi uhindret, uden saa meget som at blive talt, kan storme afsted for at naa Toget. Allerede i Plantagen er Overraskelsen og Betagelsen overvældende. Inde i det løse og optraadte Sand har vi ikke set en grøn Spire, og her travler vi lige ud i det frodige Foraar og ud i det befriede Danmarks Foraar. Alt er grønt, Træer og Marker, og Køerne glør forundret paa denne Sværm af raabende og leende Mennesker, der opfører sig saa omtrent, som de selv gør det den første Dag, de lukkes ud. Selv rolige og besindige Folk bliver overstadige og bruger den Jargon, vi har vænnet os

Kresten Foged

statsaut. Revisor

Tlf. Øbro { 30
5000

Østerbrogade 88
København

til. Da Toget kommer, lyder Ordren „Alle i Barakkerne“, og vi stormer ind uden Billet eller Legitimation af nogen Art, og da saa de rullende Barakker næste Gang holder, gaar de, der er mest om sig, straks ud for at „organisere“ et eller andet, hvad der ligger indenfor det muliges Grænse. I dette Tilfælde gælder det mest grønne Grene, som Børn kommer med.

Op igennem det flade Midtsønderjylland med den spredte Bebyggelse vinker Menesker mere venligt til os end Naturen. Flag hænger overalt, selv paa Møllevinger, og Folk gaar søndagsklædte og byder os Velkommen og Tillykke med glade Raab. Men fra Lunderskov og øst paa er det, som om ogsaa den østsønderjyske Natur har taget sin Festrugt paa i Dagens Anledning. Eftermiddagssollyset falder skraat ned over lysegrønne Bakkehældninger, over kuplede Smaaskove i Løvspring paa Højene, over Aaens Krumninger og blinkende Karpedamme i de dybgrønne Dalsænkninger. Vi farer op fra Sæderne og kalder andre til Vinduerne, saa til højre, saa til venstre, for at vi alle maa faa set det. „Se der — og der — næ, hvor er det kønt!“ Alt kønt og rent og ophøjet virker stærkt paa aabne befriede Sind, der længe har været knuget og indestængt.

I Kolding og Fredericia er Modtagelsen overvældende. Der bydes Velkommen langs hele det lange Tog af Hundreder af glade, opstemte Menesker. Det hele er, som da vi for 26 Aar siden rejste den anden Vej for at stemme Sønderjylland hjem.

Tavlov. Station kører Toget langsomt igennem. For sænkede Faner hilser vi og de mange Menesker dér, og vi ærer deres Minde, der maatte bøde med Livet for deres Indsats i Befrielseskampen.

Ellers er det lutter Jubel og hjertelig Velkomst overalt, hvor vi kommer frem. Røde Kors uddeler Madpakker og Mælk. Børn og unge, rødmossede Piger med straalende Øjne og unge ivrige Mænd kappes om at give Bolscher, Cigaretter og Blomster. Nogle staar ud af Vognene og gaar henrykte rundt imellem Folk. Først da Toget sætter sig i Gang, lystre de Ordren „Alle i Barakkerne“ og finder leenede og snakkende deres „faste Bordhold“. Nu har vi „organiseret“, saa vi kan holde ud, til vi naar ombord paa Storebæltsfærgen, hvor der er lovet os Mad. Under Køreturen over Lillebæltsbroen falder Mørket paa, og nogle behjertede Mænd river resolut Mørklægningskærmene væk fra Pærerne i Loftet. Gamle Kammerater finder endnu engang sammen og synger, inden de skal skilles, alle de Sange, der under Fangenskabets har gjort deres til at forkorte Tiden og holde det gode „Sabotørhumør“ vedlige. Alle er enige om, at nu kan vi ikke være bekendt at taale dette Naziuvæsen længere. Alt for længe har det været en Skamplet for vor Civilisation, og en mørk, dystre Side i vor Kulturhistorie, som vi dog ikke kan rive ud af dens Sammenhæng. Nu skal vi hver især gøre vort til at faa bygget et sundt og godt Samfund op af det bedste, der er levnet.

Marius Beck.

Attentatet imod Chr. Damm

Formanden har bedt mig fortælle lidt om mine Oplevelser under Krigen. Det kan ogsaa kun blive meget lidt, for ellers slaar Medlemsbladet ikke til. De Læsere, der interesserer sig herfor, vil jeg anbefale at bestille en Bog, som jeg har skrevet herom. Den hedder: „Jeg anklager“ og indeholder Artikler og Breve m. m., som jeg har skrevet under Krigen. Bogen vil udkomme omved 1. Juli og koster antagelig 6—7 Kr.

Jeg har helt siden 9. April 1940 arbejdet for at skabe en aktiv Modstand imod Tyskerne, idet jeg samme Dag, som Tyskerne besatte Danmark, skrev herom til min gamle Bekendt, nuværende Udenrigsminister Christmas Møller. Ikke saa faa af mine tidligste Kammerater i Modstandsarbejdet er faldet for Tyskernes Kugler og andre er døde i tyske Fængsler og Koncentrationslejre. Kun ved et naadigt Forsyn er jeg selv endnu i Live.

Efter 28. og 29. August 1943 begyndte Tyskerne at interessere sig for mit Arbejde. Der blev 2—3 Gange forsøgt Indbrud hos mig, en Overgang blev Breve til mig aabnet og efterset, og Telefonen blev aflyttet. Men det var først i November 1943, at Forholdene blev mere alvorlige. Efter en Rejse rundt i Landet for at tale med Folk om Modstandsarbejdet og faa oprettet Afdelinger i forskellige Byer, kom jeg til en politisk Ungdomsorganisation i København, hvor jeg talte med den fungerende Formand. Da Organisationen i længere Tid havde været udsat for Tyskernes Forfølgelse, regnede jeg med, at der ikke kunde true mig nogen Fare herfra. Men ikke desto mindre maa den fungerende Formand have været købt af Tyskerne, for nogle Dage efter mødte der en ung Mand op, som viste mig Medlemskort fra Organisationen samt Legitimationskort — og gengav hele den Samtale, jeg havde ført med den fungerende Formand. Den unge Mand kaldte sig Benny Holm. Han erklærede, at han gerne vilde deltage i det af mig foreslaaede Arbejde, men jeg erklærede, at jeg ikke kunde give ham yderligere Oplysninger før han havde taget en Mand med, som jeg kendte og som kendte ham og som vilde sige god for ham. Benny Holm kom 3—4 Gange op til mig, men først den 19.—20. December fortalte han, at han nu havde fundet en Mand, som jeg kendte og som kendte ham. Om han maatte komme med ham? Jeg svarede, at jeg ikke havde Tid før Jul, og han foreslog derpaa den 30. December Klokken 6½, hvilket jeg gik med til.

Da den 30. December kom, havde jeg fuldstændig glemt Mødet. Jeg var hele Dagen paa Rigsarkivet for at foretage Undersøgelser efter Folketællingslisterne, og da jeg ved 5½-Tiden kom hjem, skulde jeg skrive nogle Breve. Ved 6-Tiden lukkede min Kone op for et Par høflige Herrer. Hun har senere fortalt mig, at hun blev lidt betænkelig, da der

trængte sig yderligere 2 Mænd ind, mens en 5. blev staaende i Døren.

Jeg stod op, da de 4 Mænd kom ind i Arbejds-værelset, og var ubevæbnet, idet jeg en Ugestid før havde ladet en Mand tage min Pistol med, idet jeg frygtede en Husundersøgelse naar jeg ikke var hjemme og ikke vilde gøre Forholdene vanskeligere for min Familie.

Lederen af de 4 sagde: „De kender Benny Holm?“

„Ja“, svarede jeg.

„Naa, det gør De“, lagde han til.

„Ja, kender og kender! Jeg har truffet ham 3—4 Gange“, svarede jeg.

„Saa skal vi skyde Dem!“

Og saa skød de.

De maa have været meget nervøse, for paa ca. 1 Meters Afstand skulde 4 Mand med moderne Pisto-ler ellers nok have kunnet dræbe en Mand. Jeg blev ramt af 4 Skud. Et Skud gik ind ved højre Tinding, kunste højre Øje og gik gennem Næseroden. Et Strejfskud gik ovenover venstre Øje, et Skud ramte venstre Laar og et fjerde Skud gik gennem Skulde-ren op igennem Halsen og blev siddende i Baghovedet. Det sidste Skud blev affyret, mens jeg laa paa Gulvet og af en Mand, som bøjede sig ned over mig.

Jeg hørte en Stemme sige: „Skyd ham i Nakken“, og ganske mærkeligt er det, at jeg tænkte: De polske Officerer (som man fandt i en Massegrav i Polen) var alle skudt i Nakken.

Jeg kom ret hurtigt paa Rigshospitalet, hvor Professor Dahl Iversen og hans dygtige Medhjælpere gjorde hvad de kunde for at frelse mig. Og jeg blev frelst. Selv om Lægerne sagde, at de ikke havde kunnet frelse mig, hvis det ikke havde været Meningen, at jeg ikke skulde dø, staaer jeg i dyb Taknemlighedsgæld til dem. De flyttede mig 4 Gange om Natten til andre Afdelinger for at vildlede eventuelle tyske Eftersøgninger.

Politiet gav sig straks i Gang med Undersøgelserne, og det gik meget grundigt til Værks. Betjentene havde hørt, at en Mand havde skrevet om den danske Nazisme i norske Blade. Det viste sig at være en Journalist ved Navn Damm Jensen ved „Fædrelandet“, som havde gjort dette. (Han er nu arresteret). I Løbet af nogle Maaneder fandt Politiet ud af, at jeg var blevet saaret af de samme Folk, som dræbte Kaj Munk og Kaptajn Mackeprang. Jeg havde truffet Kaj Munk i September eller Oktober, og Kaptajn Mackeprang havde jeg talt med noget før Jul. Paa Politistationerne blev opslaaet, at blandt Attentatmændene var fhv. Premierløjtnant

W. Colding, som var Instruktør i Schalburg-Kor-puset. Han blev likvideret omkring Nytaar i Aar. Banden skulde bestaa af Schalburg-Folk og Medlemmer af en tysk Militærorganisation i Nordsles-vig, og Lederen skulde være en højere Gestapo eller SS-Mand. Det sidste kan godt passe, da Brøndum nu har tilstaaet, at Lederen i Drabet paa Kaptajn Mackeprang var en tysk Officer. Baade min Kone og jeg lagde Mærke til, at Bandens Leder talte Dansk med stærk tysk Akcent. Han skal iøvrigt ogsaa være blevet dræbt.

Efter at jeg i April 1944 var blevet udkrevet af Sygehuset, fik jeg Tilbud om, at Kystpolitiet var villig til at hjælpe min Familie og mig til Sverrig. Efter nogen Betænkning sagde jeg dog Nej Tak, da jeg ikke syntes, at alle, der led nogen Overlast af Tyskerne, tog derover. Saa krævede Politiet til Gengæld, at jeg flyttede til Sydsjælland eller Syd-fyn. Vi valgte Sydfyn.

Da min ældste Søn og jeg den 17. Februar i Aar i Sydfyn blev arresteret af Gestapo, var jeg ved at fortryde, at vi ikke var taget til Sverrig. Men efter en Nats Forhør slap vi atter fri. De tyske Betjente kendte intet til Attentatet, men var ude efter mig for noget ganske andet. Jeg havde iøvrigt ogsaa skiftet Navn nogle Gange. Men som Følge af Arre-stationen flyttede vi for anden Gang bort fra vor Lejlighed. Og det var godt det samme, for noget efter søgte Gestapo atter efter mig baade paa Fyn og i Sønderjylland. Men vi undgik dem. — Og saa kom Tysklands betingelsesløse Kapitulation. Vi hørte den paa Strynø, hvor vi boede i Pastor Gunner Engbergs Sommerhus.

Og saa er jeg atter parat til at gøre et Arbejde for de gamle Bondeslægter og for Danskheden, ikke mindst i Sønderjylland. Det sidste har jeg arbejdet for siden jeg i 1916 blev Elev paa „Flensborg Avis“.

Men vil Læserne som sagt vide mere om min Indsats under Krigen og om Modstandsarbejdet, saa skriv et Par Ord paa et Brevkort og bestil Bogen: „Jeg anklager“. Send Kortet til Kontoret.

Chr. Damm.

Bog anmeldelse

Paa Ejnar Munksgaards Forlag er udkommet „I Mødrenes Spor“, et efterladt Manuskript af den faldsterske Forfatterinde Helene Strange, gennemset og udgivet af Kredslæge Møller. Baade Dr. Møller og Forlaget fortjener en varm Tak for denne Udgivelse i en Tid, hvor mer eller mindre mærkelige Bøger udgives paa Forlag, der synes at se mere paa god Fortjeneste end paa lodig Literatur.

Egentlig er en Anbefaling af ovennævnte Bog unødvendig, naar man ved, hvem der har skrevet den, og hvem der lægger Navn til Udgivelsen; begge disse er saa kendte, at det borger for Værdien, men for alle, der interesserer sig for Folkeminder, kan en Henvisning alligevel være paa sin Plads.

Hvor nikker vi Ældre genkendende til de gamle Bøndergaardes primitive Indretning og til de Hjælpe-midler, man maatte nøjes med for blot et Par

Det vil altid være os en Glæde at se Dem i Fredericia, og vi vil gøre vort til, at Opholdet bliver saa behageligt som muligt.

Fredericia Turistforening

Generationer siden, og de Unge vil her faa et godt Indblik i den Overgangstid fra det ekstensive Landbrug til Andelsbondens intensive Driftsform med alle dens Udviklingsmuligheder, en Tid netop, de har godt af at mindes om.

Det er fristende at citere lidt af Bogens Indhold alene for at vise, hvor livligt Sproget er, og hvor langt fra tør Kedelighed Emnet er behandlet. Lad os tage lidt fra Side 27 „Jeg har kendt en gammel Kone, der fortalte, at i hendes Hjem var der mange Søkende, og paa et Tidspunkt havde Forældrene to Børn ved Benenden, Bedsteforældrene havde et Barn hos sig, fire laa i Midterkanalen og det mindste i Vuggen, men en ni Aars Pige kunde der ikke knibes Plads til, hun maatte sove i det store Dejtrug, der om Aftenen blev taget ind og redt op“ „Her sov saa ialt med Tjenestepigerne ni Personer“. „Her slap ikke med god Vilje nogen frisk Luft ind, saa det var ikke at undres over, at Mælk og Fløde, der stod paa Hylderne under Loftet, tit kunde faa en ram og bitter Smag“.

Bogen faas i alle Boglader og koster Kr. 10,50.

Jørg. P.

Sønderjylland

Var Tyskervældet end slemt for os alle, og trykkede Nazihordernes Magthaan end hele Landet nok saa slemt, var der dog et Sted, man sendte sine Tanker med særlig bange Anelser, det var Grænselandet. Ikke fordi nogen af os et eneste Øjeblik tvivlede paa, at Sønderjyderne ikke vilde bukke Ryggen for de hensynsløse Provokatorer, dertil kendte vi dem for godt fra mangeaarig, sejt Strid for Retten til at være Danske, tale Dansk og føle sig som et med det øvrige Danmark. Nej, det var ganske andre Uro-tanker, der føltes, Uro for, hvad de, der troede, at nu var Danmarks selvstændige Tid forbi, kunde finde paa at lægge øde. Mange var de ikke, talt med danske Øjne, men nok til i Ly af „Herrefolket“s Protektion at te sig, som om de allerede var indsatte til at styre det kommende Nazidanmark.

Vi saa og hørte et Par Fyre, der med deres gode danske -sen Navneendelse lod ane, at de sikkert stammede fra Folket nord for Grænsen og derfor kun kunde opfattes som det, de ogsaa var, Forrædere mod det Land, der gav dem Eksistensmulighed, ja endog havde givet dem Mulighed for at faa den Eksamen, der betingede deres Erhverv, vi saa dem optræde som „Udrenser“ af det „korrupte danske Demokrati“, vi saa dem omgive sig med en Stab af Medhjælperere, der brølede fra Talerstole, svinede i „Journalistik“ og agiterede ved Hjælp af Midler, der havde en Fortid, der ikke stod optegnet i det

ikke var danske. Kun de færreste af disse Pjalte danske Politis Protokoller, men der var, Sandheden i Ære, ogsaa blandt dem Mennesker, der havde en Overbevisning om, at dette var det rigtige, omend disse dog næppe brugte samme Vaaben som de lejede Reformatorer.

Kunde man nu dernede blive ved at bære Provokationens Tryk? Vilde der ikke komme en Tid, hvor man fra tysk Side erklærede, „at Grænsen var unaturlig og Befolkningen egentlig hjemmehørende i det tredje Rige“, med det Resultat, at den sønderjyske Ungdom skulde med i Rækkerne, der kæmpede „for Europa“, og den ikke krigstjenlige Del indsættes i Krigsproduktionen?

Alle disse Tanker kom i stille Timer, og det kan vel ikke nægtes, at der af og til faldt en venlig Tanke til de Mænd, der i 1920 bevarede Hovedet koldt og ikke indlod sig paa i Sejrsrusen at tage mere af det tabte Land tilbage end saa langt, som Sindelaget rakte. Den eneste respekterede Grænse fra Versailles.

Gud ske Lov skete der ikke større Skade, men vi, der ikke fik hverken det nationale, det nazistiske eller Grænsebombernes Gru at kæmpe direkte med, maa førstaa, at Sønderjyderne har de bedste Forudsætninger for at bedømme, hvor stærk en Udrensning der skal til, og ud derfra maa den Udtalelse bedømmes og forstaas, som vedtoges af over 6000 Mennesker paa et Møde i Haderslev den 16. Maj, og som aftrykkes herunder.

J. P.

Mødets Resolution

Nu, da vore Sind og Hjerter er fyldt med en Følelse af Lykke over, at vort Fædreland atter er frit og uafhængigt, erkender vi Nødvendigheden af, at et enigt dansk Folk staar Vagt om vor Odelsret til Danmark.

For at værne Rigets ydre og indre Frihed og Fred kræver vi:

1. En Udenrigspolitik, der kan skaffe Danmark Optagelse mellem de allierede Nationer, og som kan sikre Rigets Selvstændighed.
2. Demokratiets skal ufortøvet og uindskrænket gendføres og dets Fremtid sikres.
3. De, der er skyldige i eller medansvarlige for, at vort Selvstyre og vort Retsgrundlag blev krænket under Besættelsen, og de, som har draget personlig Fordel af Landets Ufrihed, kræves draget til Ansvar for deres Handlinger. Enhver Straffeforanstaltning skal være i Overensstemmelse med rodfæstet dansk Retsbevidsthed og gennemføres ad lovlige Veje, saa Selvjustits undgaas.
4. Erstatning til dem, der økonomisk og menneskeligt har lidt under det tyske Voldsherredømme i Besættelsestiden.
5. Vi kræver Nyvalg til Rigsdagen snarest for at faa skabt en Folkerepræsentation i Overensstem-

melse med det danske Folks politiske Opfattelse i Dag.

*

Ved Genforeningsfesten paa Dybbøl 1920 afgav danske Sønderjyder for vor Konge det Løfte: „Vi skal være dig gode og trofaste Sønner og Døtre, Danmark“. Det Løfte vedstaar vi i Dag.

Den danske Statsborgerret, som nu i et kvart Aarhundrede har givet os lykkelige Aar under Dannebrog, blev ogsaa givet de tysksindede Nordslesvigere, og ud over den statsborgerlige Ligestilling fik de Særrettigheder som nationalt Mindretal.

Vor Politik af 1920 var dikteret af et Ønske om at øve Ret, og vi ønsker fortsat, at Ret skal være Grundlaget for vort Forhold til det tyske Mindretal, men Retten skal ikke blot værne den lovlydige, men ogsaa straffe den, der bryder Loven. Det tyske Mindretals Ledere har som danske Statsborgere, med aktiv eller passiv Tilslutning af hele Mindretallet, ført en landsforræderisk Politik mod Danmark, vi kræver derfor:

at alle særlige Rettigheder, der er tilstaaet de tyske Nordslesvigere i Egenskab af nationalt Mindretal, straks ophæves.

at alle tyske Statsborgere, der har haft Opholdstilladelse i Danmark, og som har handlet mod danske Interesser, straks udvises.

at alle af det tyske Mindretal, der i Besættelsestiden har baaet tysk Uniform, har været Stikkere, Marinevægttere eller Sabotagevagter, eller som ved tysk „Ausweis“ eller paa anden Maade har skaffet sig en saadan Retsstilling, at de har kunnet unddrage sig dansk Retsforfølgning, fratages deres danske Statsborgerret og udvises af Danmark. Som Forudsætning for Udvisningskravet kræver vi, at den danske Stat ved Fredsforhandlingerne faar gennemført Krav om, at Tyskland forpligtes til at modtage de tysksindede Personer, der udvises af Danmark.

at alle tysksindede Embeds- og Tjenestemænd i Statens, Amternes og Kommunernes Tjeneste i Nordslesvig straks afskediges, med mindre de godtgør at have været absolut loyale overfor danske Interesser, og at de, for saa vidt de i Henhold til de iøvrigt fremførte Krav udvises, fratages Pensionsret.

at det tyske nazistiske Parti og alle dertil knyttede Foreninger og Organisationer opløses, og at Formue og Ejendom beslaglægges af den danske Stat. (Der henvises i denne Forbindelse ogsaa til de Midler, der er tilflydt Partiet gennem Procentsatser af Entrepriser i Besættelsestiden).

at tyske Forsamlingshuse, Skoler og lignende overtages af den danske Stat.

at den danske Stat overtager alle Ejendomme og Værdier tilhørende Kreditanstalt Vogelgesang, Höfeverwaltungsgesellschaft og andre lignende tyske Kreditfinansieringsvirksomheder.

at det umuliggøres udenlandske Statsborgere og Institutioner direkte eller indirekte at erhverve Jord eller anden fast Ejendom i de sønderjyske Landsdele.

Fortsættelse fra Side 2.

I k a s t S o g n: Niels Sørensen Lund, Rs. Lund, Uhre, Jens Flensborg, Niels Thygesen, Niels Vaadde Pedersen, Grødde.

M a d u m S o g n: Johannes Holm Jensen.

N e e s S o g n: Viggo Jensen, Fjordside, Skjalstrup.

N o S o g n: Rs. Iversen, Heager, Niels Mølgaard Nygaard, Iver Iversen.

von Antoniewitz.

Glarmesterdrengen,

som Odense Politi bød

Velkommen med 15 Slag Rotting

Et dramatisk Minde fra en Slægtsgaard.

Ikke langt fra Kirken i Ravnebjerg ligger en Gaard, der hedder Tinggaarden. Den ejes nu af Gaardejer Rasmus Andersen, der er Svigersøn til den tidligere Ejer, Søren Andersen. Hans Far, Anders Andersen, ejede Gaarden for 100 Aar siden.

I den Tid, Anders Andersen ejede Gaarden, skete der en Begivenhed, som i „Fyens Stifts Adresse- og politiske Avis samt Avertissementstidende“ for 2. November 1837 blev omtalt paa følgende Maade:

„Natten mellem sidste Løverdags og Søndags skete Indbrud hos en Boelsmand i Ravnebjerg. Ved Gaardhundens stærke Gjæen vaagnede Beboeren, stod op og saa sig omkring ude i Gaarden, men mærkede Intet. Hunden vedblev imidlertid at tude, og da dette forekom ham besynderligt, saae han sig nu omkring i Huset; men ved at ville gaae op i Storstuen mærkede han, at Døren var bunden til indefra. Med Et sprængte han Døren og saae nu til sin Forfærdelse en Person at tage Flugten ud igjennem en anden Dør. Kun iført sit bare Linned satte han efter den Flygtende og var saa heldig at faae ham fat. Der opstod nu en blodig Kamp mellem dem, hvorved Stedets Beboer, Anders Andersen, fik flere Saar i Hovedet; han tabte imidlertid ikke Modet, men vedblev at kæmpe med Tyven, indtil han endelig fik denne overvunden. Tyven blev derpaa ført til Øvrigheden, hvor han blev kjendt at være den fra Svendborg Arrest den 6. f. M. undvegne og efterlyste saakaldte Glarmesterdreng Hans Jespersen, der ved Underretten skal være dømt til Fæstningsarbejde paa Livstid. Han hendsidder nu heri (Odense) i Raadhuus-Arresten. — Fortjener den nævnte Bondemand, der ved sit Mod frelste Samfundet fra en farlig Forbryder, ikke fra det Offentlige en passende Belønning?“

Paa Grundlag af denne Meddelelse og Anders Andersens Fortælling, som siden atter og atter er blevet genfortalt i Slægten, har Torkild Flen i „Fyens Stiftstidende“, som Bladets Navn nu er, den 17.-10. 1937 skrevet en Artikel, hvori det hedder:

I Tingstedet sad for Hundrede Aar siden den daværende Ejer Anders Andersen i sin Opholdsstue sammen med sin nære Genbo Rasmus Ladefoged og drøftede indgaaende nogle Byggeplaner, der laa Anders stærkt paa Sinde.

Han vilde lave Tingstedet om til et normalt Gaardbrug og havde tænkt sig at skære den øverste Etage fra, da det jo alligevel var ved at falde sammen. Netop som de sidder og drøfter dette og bakker paa deres sølvbeslagne Piber, er der nogen, som tager i Dørhaandtaget...

„Kom du bare nærmere, Klavs Skræder“, siger Anders, som troede, det var Klavs, der kom for at

Slægtsgaardens Hjørneste

Vi har modtaget nedenstaaende, som med Glæde optages i „Slægtsgaarden“:

Da jeg for et Par Aar siden lod en Mur nedtage og erstatte med Grundmur, fandt vi denne mærkelige Hjørneste, der, som dette Billede viser, har et af Naturen dannet Korsmærke. Om det har været i en bestemt Hensigt, at man anbragte den under Hjørnestolpen, som var Bærer af Gaardporten, har jeg forgæves søgt at faa opklaret i Skrifter om Grunde til de i hine Tider saa ofte anbragte Korsmærker. Inspireret af Fundet nedskrev jeg vedlagte Digt — om De kan bruge det, med samt Billedet, til vort Blad.

Med venlig Hilsen

L. Larsen Eske,

Skyllebækgaard, Ønslev, Eskildstrup, Falster.

*For mange tusinde Aar tilbage,
da Bræen dækked' de danske Lande
og skabte Furer af Smeltevande
til Bælt og Sunde for Nutids Dage,
stod Korsets Mærke i Urtids Sten —
af mange tusind som dig kun en.*

*Halvandet Sekels henrundne Dage,
fra Oldefar ud fra Byen flytted'
til Gavn for Jorden — kom, lad os lytte
til, hvad af Minder der er tilbage;
om Hjørneste*nen med Korsets Tegn
ved Portens Fod mod den nye Egn.

*Hvor Porten knaged' paa rustne Hængsler
og aabnes, lukkes for Sorg og Glæde,*

*var i det skjulte du her til Stede
i Solfaldsdage som Graavejrs Trængsler,
og syntes Hvervet end ikke stort,
du var dog Pillen for Hjemmets Port.*

*Ja, her gik Vejen for Brudetoget
med klingert Spil, naar den unge Pige
drog ud paa Vej mod sit nye Rige —
— til andre Tider sig lukked' Laaget,
naar Ungdoms Haab eller Olding, træet,
til Hvile stedtes blandt Slægtens Æt.*

*Mens Lervæg synker, naar Sylden frønnes,
og Mure rejses paa gamle Grunde,
da lyste Korset i Solfaldsstunde
paa Vej mod Lyset og Løv, der grønnes. —
Din Port er borte, og Stolpen brændt —
— som Gaardens Vogter din Færd ej endt.*

*Lad Syld forgaa for de nye Tider
og nye Mure med nye Tinder
afløse Lervægsgavlens Minder,
du op mod Lyset dog steg omsider.
Med Korsets Mærke i Dag du staar
som engang runden af Tusindaar!*

*Ja, Hæderspladsen i Slægtens Have
den fik du efter dit Blund i Mulde,
hvor her du tjener den Sag, du skulde,
som Gaardens Værn — lig en Offergave. —
Som før, i Grunden ved Hjemmets Port,
for sene Slægter et Vartegn, stort!*

L. LARSEN ESKE.

tage Maal af et nyt Sæt Tøj. I forbigaaende er der for Resten det interessante at berette om Klavs Skrædder — eller Jørgensen, som han hed — at han var i Familie med H. C. Andersens Moder, som ofte havde taget den lille Hans Christian med herud paa Besøg...

Naa. Tilbage til Anders Andersens Stue... Det var altsaa ikke Klavs Skræder, men derimod en forhutlet Fyr, som i den aabne Dør stod og skuttede sig af Kulde.

Da Anders fik Øje paa den Fremmede, antog hans Ansigt et fortrædeligt Udtryk: „Staa dog ikke der og luk vores gode Varme ud“, raabte han. „Se til at komme indenfor og forret dit Ærinde — hvis du da ellers har noget...“ lagde han fortrædent til.

„Go'avten og Guds Fred, sku' man vel sige.“ — Den Fremmede kiggede sig om i Stuen. Som i et Nu fangede hans listige Blik det hele, og blev til Slut hængende ved Anders Andersens Stolthed: Pibebrædtet med de mange, sjældne, udskaarne Piber... Anders blev utaalmodig.

„Guds Fred, ja — men det er vel ellers ikke det, du er kommet for at sige os. Se til at faa Munden paa Gled — — jeg har ikke Stunder til lang Snak.“

„Du har vel Stunder til at give en fattig Mand

lidt Sul — og siden et Sengeleje ovenpaa?" sagde den Fremmede, halvt ydmygt, halvt udfordrende.

„Et Stykke Sul skal jeg vel ikke nægte dig, skønt jeg selv maa slæbe haardt nok for det“, svarede Anders, „men“ — lagde han vredt til — „en Seng faar du pinedød ikke. Sid hen til Skiven. — Vi faar vel saa vente til en anden Dag med at drøfte Planerne, Rasmus — Gaarden skulde jo gerne være ombygget senest i —38.“

„Det har s'mænd ingen Nød“, svarede Rasmus. „Hvis du bare laver det, som jeg foreslog — — naa, men det kan vi jo, som du siger, snakke om senere... Farvel Anders.“

Der udspandt sig nu en Samtale mellem Anders og den Fremmede, mens den sidste sad og spiste. Anders var ikke glad for hans Besøg, for den Fremmedes Blik foretog jævnligt et Trip hen til det kostbare Pibebrædt, og det huede ikke Anders, for ikke alene holdt han meget af sine Piber, men de var ogsaa ret kostbare.

„Hvad vil du sælge den Pibe for?“ spurgte pludselig den Fremmede og pegede paa een med svært Sølvbeslag.

„Den er pinedød ikke til Fals!“ raabte Anders. „Og desuden skulde du da først stjæle Pengene, hvis du var Liebhaber!“

Den Fremmede gloede ondt paa ham. Men Anders, der satte sin Lid til sine mange Kræfter (da han i sin Ungdom var med til at bygge til Bellinge Bro, var han den eneste, der kunde løfte Rambukken fra Jorden) fik den Fremmede til at sænke Blikket, skønt han mumlede noget om, at Pengene kunde han sagtens hente i Nattens Løb...

Lidt efter gik han. Han glemte ganske vist at takke for god Behandling, men Anders aandede lettet op over at være sluppet saa billigt...han kunde jo gerne have taget noget med sig.

„Jeg skal dog ha' de Piber hængt tilside“, sagde han til sin Kone, „det ku' jo være, han fik Lyst til at hente dem...“

Og dette hændte om Aftenen den 28. Oktober 1837.

Samme Nat rejste der sig en Storm. Ravnebjerg henlaa i Bælgmørke. Henne fra Piskepladsen hørtes den uhyggelige klagende Lyd af Jern mod Jern, naar Tovværket pib i den rejste Piskegalge.

En Nattevandrer med tændt Lygte kæmpede sig mod Vinden. Det var Hans Madsen fra Grynburg, et Hus, der laa et Stykke Vej fra Tingstedet. I daglig Tale blev denne Mand kaldt Mads Væver, — hans Søn, Hans Madsen, lever endnu og bor i Mørd i Nærheden af sin Søn, Maleren Holger Havrehed...

Af og til blæste Lyset i Mads Vævers Lygte ned, saa han næppe kunde se et Skridt for sig, og godt det samme, for ellers havde han set en Mandsperson, der stod klinet op ad Muren til Rasmus Ladefogeds Gaard, en Mand, som aabenbart havde ondt i Sinde, og — ja, hvem ved? — kanske havde Ligkistesnedkeren i saa Fald faaet lovligt Ærinde til Grynburg Skvatmølle en Stund for tidligt...

Den grumme Karl, der stod ved Muren, havde nok Grund til at være glad for Vejret, men Lyden ovre fra Piskestedet fik ham til at fare sammen. Det var vist ikke første Gang, han havde hørt denne.

Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

Driftsregnskab.

1. Januar—31. Marts 1945.

	Regnskab	Budget
Kontingentindtægt	20.402,00	8.750,00
Annonceindtægt	27,50	125,00
	<u>20.429,50</u>	<u>8.875,50</u>
Provision	76,00	125,00
Tryksager, Duplikering og Kontorartikler	163,62	225,00
Porto	1.093,18	
÷ Refunderet	<u>853,80</u>	300,00
Gager:		
Sekretær	1.200,00	1.200,00
Kontordame	600,00	600,00
Kasserer	250,00	250,00
Juridisk Konsulent	125,00	125,00
Revisor	125,00	125,00
Husleje, Telefon og Rengøring	240,00	315,00
Rejseudgifter	139,30	600,00
Lokalforeninger: Tilskud	31,35	700,00
Renter	42,88	90,00
Diverse: Inventar m. m.	386,42	125,00
Medlemsbladet:		
Trykning	720,52	1.050,00
Forsendelse	643,00	650,00
Redaktionshonorar	200,00	200,00
Klicheer og Artikler	37,80	125,00
Tilskud til Arkivet:		
Honorar til Konsulent	300,00	300,00
- - Sekretæren	300,00	300,00
Mindre Undersøgelser	251,50	300,00
Større -	100,00	125,00
Kontordame	215,25	200,00
Tryksager og Kontorartikler	95,33	125,00
Porto	30,20	105,00
Diverse	0,00	45,00
Foreningens Overtagelse af		
Dams Gæld	1.735,00	0,00
	<u>8.247,55</u>	<u>8.305,00</u>
Overskud	12.181,95	570,00
	<u>20.429,50</u>	<u>8.875,00</u>

Kan være, han ogsaa i nær Fremtid skulde stifte Bekendtskab med de klagende Reb og den svidende Pisk... Han løftede truende sin Haand efter Lyden og listede sig videre mod sit foreløbige Maal: Tingstedet.

Imidlertid laa Anders Andersen i sin Ægteseng og vendte og drejede sig under Presset af det onde Vejr. Han var altid urolig, naar det faldt ind med Storm. Tingstedet var jo gammelt og faldefærdigt, ingen kunde vide, om ikke en Storm, som denne, kunde gøre Nedbrydningen lettere for Haandværkerne. Men helst vilde han da selv med samt sin Familie være udenfor dette.

Status

pr. 31. Marts 1945

Aktiver

Kassebeholdning	318,00
Indestaaende paa Postgiro	1,703,59
Privatbanken	2,604,84
Kontingentrestance i 1944	7,417,00
Restkontingent i 1945	18,300,00
Forudbetalt Sekretær	1,709,61
Beholdning af Slægtsbøger	1,314,00
Inventar	537,00
Forudbetalt Husleje	37,50
	<hr/>
	33,941,54

Passiver

Skyldige Gager og Honorarer 1945	1,185,00
Diverse Kreditorer:	
Kasserer O. Svarer 1944	175,00
Landbrugskandidat Hem-	
mingsen	300,00
Callbergs Bogtrykkeri	500,00
Revisor Foged 1944	500,00
Sagfører Hesselbjerg 1944....	520,00
Holbæk Amts Bogtrykkeri..	2,242,09
Forventet Restkontingent: 1945.....	18,300,00
Kapital Konto:	
Overskud	12,181,95
÷ Debet Saldo den 1. Januar	
1945	1,962,50
	<hr/>
	10,219,45
	<hr/>
	33,941,54

Vinduerne peb og Dørene knagede, Sengen ligeledes, naar Anders vendte sig. Men pludselig skete noget uforklarligt, et Naturens Lune, som undertiden hænder: Stormen løjede af... Døre og Vinduer tav, og Maanen begyndte at kigge gennem de forrevne Skyer ind gennem de smaa firkantede Ruder til Sovekammeret.

Anders blev helt sær tilmode og straks lysvaagen. Han lyttede til Vindens hendøende Klagen og efter Gaardens lille Hund, der pludselig gav sig til at gø voldsomt. Samtidig forekom det ham, at han hørte nogen pusle ude i Gaarden.

Han stod op for at se, om det kunde have sin Rig-tighed, og han saa da en af Folkene kigge ud af Vinduet ovre i Karlekammeret. Anders tog det ikke saa nøje med Klæde dragten, heller ikke denne kø-lige Oktobernetat skræmte ham, han gik ud i Gaarden i sin bare Skjorte og spurgte Karlen, om det var ham, der var gaaet over Gaarden.

„Nej“, svarede Karlen, „jeg hørte det ogsaa, og det er heller ikke de andre, for de sover.“

„Det var da løjerligt“, svarede Anders. „Saa maa vi jo have hørt fejl... Ti stille, Hund! Saa ti da stille!“ Og dermed gik han ind igen.

Nu var Anders imidlertid blevet mistænksom, og da Hunden ikke vilde tie, men tværtimod gøede voldsommere og sprang hen imod Døren, strejfede hans Tanke Piberne og Manden fra i Aftes... han vilde dog lige kigge indenfor i Storstuen for at se, om det hele var, som det skulde være...

Men — om Forladelse — Døren var ikke til at aabne. Haandtaget var bundet fast inde fra. Sam-tidig hørte han en stærk Støj af et Vindue, der blev slaaget ud... Saa „tog han Rendemaal til“, sprængte Dørhængslerne og brast ind i Stuen. Han naaede netop at se Manden forsvinde gennem Vinduet.

Anders betænkte sig ikke længe, men sprang efter Tyven; han ofrede ikke en Tanke, at han kun var iført sin Natskjorte. I Forbifarten kaldte han paa Folkene, men ingen af dem hørte ham. De sov. Dette betog dog ikke Anders Modet, han fortsatte trøstigt sit Løb efter Tyven, og da han jo var en lille Smule lettere klædt paa end denne, faldt han over ham oppe ved Morten Christensens Gaard (nuværende Ravnebjerggaard) og gav sig til at mule Tyveknægten noget laa-læsterligt.

Anders Andersen var ikke bange af sig, men da han laa og baksede med Kalorius, var det ligesom han mærkede, at denne ledte efter en Kniv. Et eller andet haardt i Tyvens Lomme trængte sig ogsaa ind i Kødets paa ham, — vi maa jo huske, at han var i bar Skjorte. Ligeledes flød Blodet ret tykt fra et Saar i Hovedet, han fik, da han sprængte Døren. Han var, som sagt, ikke fejg, men han saa dog gerne, at nogen kom og hjalp ham med det Stykke Arbej-de, derfor raabte han af sine Lungers fulde Kraft:

„Kom og hjælp mig. Jeg har taget en Tyv.“

Inde i Morten Christensens Gaard gik nogle Karle med tændte Lygter. De kunde ikke godt undgaa at høre Raabet, men de turde ikke gaa ud. Det turde derimod Rasmus Ladefoged; han holdt sig ikke til-bage, da han hørte Anders raabe, — nej, nej — han trak et Par Bukser paa og kom til Hjælp.

Nu gik det hele som smurt. De to stærke Mand-folk transporterede Tyven hen til Tingstedet, hvor de smed ham ned i et Kælderrum i den søndre Ende af Huset — det var nok ikke første Gang, denne Kælder blev benyttet som Arrest.

Imidlertid var Morten Christensen kommet til Stede, ogsaa Rasmus Væver, som boede i Stedet paa nordre Side, der, hvor Ravnebjerg Købmands-handel nu ligger. (Rasmus har endnu Efterkommere, der paa Elmelunde Mark, Peder Væver eller Han-sen, som hans egentlige Navn er).

Disse to, Morten og Rasmus, foreslog at hente Politiet med det samme, men Anders Andersen mente, det var bedst at beholde Tyveknægten Nat-ten over, saa vilde han selv køre ind til Odense med ham næste Morgen. De vaagede saa, indtil Mørgen gryede og Karlene spændte Hestene for Vognen.

Da Tyven blev ført op til Vognen, var der en, som foreslog, at han skulde bindes, men Anders blev meget indigneret...

„Binde ham!“ raabte han. „Det behøves ikke, ham skal jeg nok klare... Ku' jeg myre ham i bar Skjorte, saa gaar det nok med Tøj paa, skal I se!“

Ankommen til Odense lykkelig og vel viste det sig, at Tyveknægtens Navn var Hans Jespersen, kaldet Glarmesterdrengen, en Fange, der var rendt fra Svendborg Arrest, hvor han var dømt til livsvarigt Fæstningsarbejde.

Politiet bød ham velkommen paa Odense Raad-

stue med 13 Rottingslag og hensatte ham derefter i Arresten, indtil han sluttelig atter blev transporteret til Svendborg.

Det var saaledes en god Fangst, Anders Andersen havde gjort. Han var minsandten ogsaa stolt af sit Arbejde og benyttede siden enhver given Lejlighed til — i alle Detailler — at fortælle om sin Daad.

Ved Chr. Damm.

Minder fra Napoleonstiden

(Fortsat)

Jens Hartvig skulde forøvrigt være en uægte Præstesøn. I Kirkebogen, hvor hans Daab er indskrevet, staar, at han er Søn af Smedens Datter i — og Ungkarl Rasmus — fra —; det første skal jo være rigtigt, det sidste behøver ikke at være det. Pastor Henning Jensen, som blev Kapellan i Sæby 16.-12. 1865, skriver om Bønderne der, at de var ikke meget kirkelige. De modtog ham venligt. Den, der havde mest Indflydelse, hed Jens Hartvig. Han boede i Gaarden lige over for Præstegaarden (den gamle Gaard, Matr. Nr. 11 er ikke mere), han var vistnok en religiøs Mand, men han kunde ikke bruge mine Prædikener, de var ham for skarpe, sagde han.

De to Stedbørn hjalp Jens Hartvig godt i Vej; Peter Hansen, født 23.-9. 1822, fik en Gaard i Sæby, Matr. Nr. 2, som nu ejes af hans Sønesøn Arno Petersen. Ane Marie Hansdatter, født 18.-12. 1818, blev gift med Gmd. Hans Hansen, Matr. Nr. 10 (viet 29.-5. 1846).

Ovennævnte Præst skriver videre: Dog mindes jeg nogle Gaarde ved Vejen til Hylinge, hvor jeg var glad ved at komme, særlig Hans Hansens, hvis Familie kom tit i Kirke, her blev min Moder født 22.-9. 1851; hun vilde altid, at der om Søndagen skulde mindst en i Kirke fra Gaarden, det er vist en Skik, hun havde hjemme fra. Da hun gik i Skole i Krigsaaret 1864, maatte de store Piger sidde og pille Charpi, det var linnede Klude, der blev trevlet op, og som saa sendtes over til Hæren og brugt til at standse Blødning af Saar. I sin Skoletid havde hun ogsaa oplevet, at Frederik den Syvende med Grevinde Danner og hele sit Følge drog gennem Byen paa Vej til eller fra Jægerspris, ligeledes var hun med til at køre Grønærter til København, noget de sydlige Sogne i Hornsherred var Storleverandører af paa Københavns Torv i en lang Periode; de kørte hjemme fra om Aftenen og kunde saa være der inde om Morgen. Hestene blev saa vant til Turen, at de kunde passe Farten selv, naar Herskabet paa Vognen tog sig en Lur. En Historie fortalte Mor om to Sæbymænds Københavnstur, det er, hvad der kan lade sig fortælle, for Sandfærdigheden kan ikke garanteres.

De var kommet til København i 1807, da Engelskmændene var i Færd med at indeslutte Byen; da kom en Jøde hen til dem, om ikke han kunde køre med dem ud paa Landet for at gemme sig med sine

mest nødvendige Ejendele. De blev enige og kørte med ham ud paa Kristianshavn ved Knippelsbro, hvor de saa begyndte at læsse, det var bl. a. et Pengeskrin. Da nu Jøden var oppe i Lejligheden, ser de der kommer et Skib og skal gennem Broen, og saa farer der en Djævel i de to ellers hæderlige Mænd; de pisker paa Hesten og jager over Broen, den gaar op, og et Øjeblik efter staar Jøden og raaber og skriger paa den anden Side, medens de to Bønder kører rask hen ad Gaden og forsvinder. De slap vel ud af Byen og hjem til Sæby, Jøden hørte de aldrig mere fra; men altid, naar disse Gaardmænds Velstand kom paa Tale, sagde Folk: Det er de Jødepenge.

At de ogsaa foretog sig andet i København end at handle med Ærter viser et Fund, jeg gjorde i Moders Gemmer, en falmet Rose, pakket ind i et Stykke Papir, hvorpaa der stod: Denne Rose gemmer jeg som et Minde om, da jeg var paa Besøg hos Grundtvig paa Marielyst den 7de Juli 1870.

Dette var et lille Stykke Slægtshistorie, nogle faa Led i den lange, lange Kæde. I rolige Tider sker der kun lidet, i Ufredstider træder Begivenhederne stærkere frem, nogle Minder bliver staaende længe, medens andre haster over Jorden som en Storm i Høst, forsvinder og er glemt med det samme; men den, hvis Minde vel nok staar stærkest, er Jens Hartvig. Selv om han ingen Børn havde og egentlig ikke var i Familie med os, er han opkaldt mange Gange, og hans Navn ført videre, nu er der blot føjet Larsen til.

Om Engelskmændenes Optræden her paa Egnen i 1807 er mig fortalt følgende: De havde Lejr her ved Kornerup paa en Eng ved Landevejen, der kaldes Pørken. Gamle Jens Jensen fra Kattinge har fortalt mig, at hans Bedsteforældre der fyldte en stor Egetræskiste med Linned og nogle andre værdifulde Ting og gravede det i Jorden. Da Englænderne kom, gjorde de ikke mindste Tegn til at ville have fat i noget af den Slags, de tog blot en Bim-pel Øl med sig, og den fik de igen, men tømt; den blev fundet ovre ved Trællerup. Men da de gravede Kisten op, var Lærredet begyndt at blive varmt, det havde ikke taalt at ligge der længere. Ovre i Nyglim Alléen kom en Trop Ryttere ind i en Gaard; her var kun Konen hjemme, hun maatte blive, for hun laa i Barselseng. De kom ind i Stuen, og de har maaske været vant til, at man, hvor de kom, prøvede alle mulige Fif for at gemme, saa en af dem gik hen og løftede Tæppet, hvor Barnet laa; saa vendte han sig mod de andre og sagde: „Ach, das ist ein Kind!“ Størstedelen af Tropperne var nemlig ikke Englændere, men Tyskere.

Der boede i 1807 en Mand, der hed Jacob Jensen, paa Gaarden Fredshøj i Lejre; han havde et Par prægtige Køreheste, og han frygtede for, at Engelskmændene skulde tage dem, saa sendte han dem ind paa Aunstrupgaarden inde midt i de store Skove. Saa skete der det, at netop der inde kom Engelskmændene, de tog de to Heste og prøvede at tilride dem og lære dem at springe, men de var dog for tunge, og de var ganske ødelagte, da de kom hjem til Lejre, og der paa Gaarden havde Engelskmændene slet ikke været

Fortalt mig af Niels Chr. Nielsen, Kornerup.